

KOMUNÁLNY ODPAD

Zuzana Pucherová, Imrich Jakab, Ján Bugár

1. ČO JE TO ODPAD?

To určite vieš. Vie to úplne každý, že veci, ktoré sú už nepotrebné, nechcené a ktorých je potrebné sa zbaviť, nazývame **ODPADOM**.

Ale ako nazývame taký odpad, ktorý vytvárame my všetci, v domácnosti, v škole, v obchodoch či na ulici? Svoju voľbu zakrúžkuj.

komunálny

komunitný

kolektívny

Takéhoto odpadu vyprodukuje každý z nás v priebehu roka niekoľko stoviek kilogramov. Počnúc bábätkami a ich jednorazovými plienkami, cez každodenný odpad žiakov až po odpad produkovaný dospelými. Každý produkuje odpad. Slovenským priemerom za posledných 10 rokov je **400 kg** komunálneho odpadu ročne.

2. KOĽKO ODPADU SI VYPRODUKOVAL TY ZA SVOJ ŽIVOT?

Podme to spolu vypočítať. Nie je to ťažké. Postupne dopĺňaj a počítaj:

Tolľkoto mám rokov:

Slovenský priemer produkcie komunálneho odpadu za posledných 10 rokov je približne 400 kg.

Za svoj život som vyprodukoval kg odpadu.

Ak budem žiť 100 rokov vyprodukujem tolľkoto kg odpadu:

Vidíš, a to si len ty sám. Komunálneho odpadu na celom svete vyprodukujeme približne **41 000 kg každú sekundu**. Aby si si to vedel približne predstaviť, je to asi tolľko, koľko vyprodukuje **103 obyvateľov Slovenska za celý rok** alebo asi tolľko, koľko váži **12 osobných automobilov**. Vieme, že odpad by mal skončiť v smetných nádobách, ale žiaľ vyskytuje sa všade. Nájdeme ho pohodený vedľa chodníkov, ciest, v parkoch, na okraji lesov a polí. Vidíme ho plávať v potokoch a riekach, ktoré sa spolu s odpadom vlievajú do morí a oceánov.

3. AKO DLHO SA ODPAD V PRÍRODE ROZKLADÁ?

Odpad vyhodený do prírody sa tu môže rozkladať roky, niektorý odpad desiatky rokov a niektorý dokonca stovky až tisícky rokov.

Vieš správne pospájať dobu rozkladu s jednotlivými druhmi odpadu?

		<i>1 rok</i>
		<i>200 rokov</i>
		<i>100 rokov</i>
		<i>50 rokov</i>
		<i>3 mesiace</i>
		<i>viac ako 4000 rokov</i>
		<i>500 rokov</i>

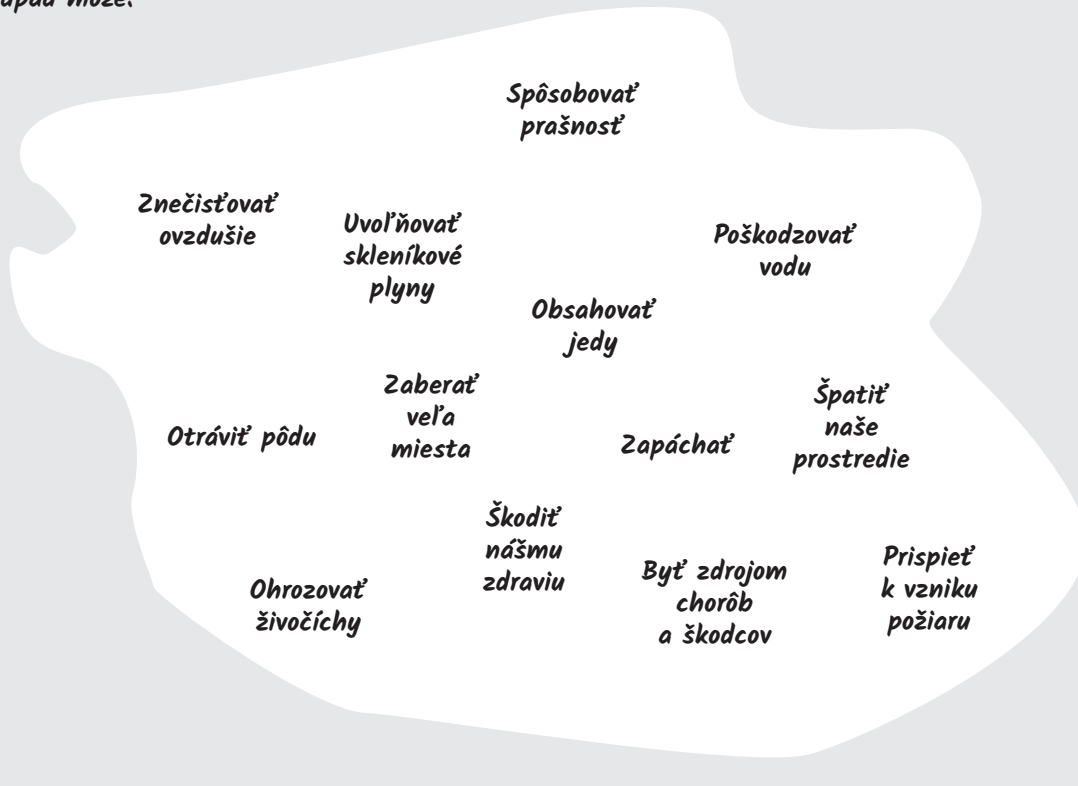
A takto sa môže stať, že odpad vyhodený do voľnej prírody bude hrozbou, nielen pre teba, ale kvôli dlho trvajúcemu rozkladu v budúcnosti aj pre ďalších ľudí a všetko živé navôkol.

4. ČO SI MYSLÍŠ, ČÍM JE ODPAD NEBEZPEČNÝ?

Čo môže odpad spôsobiť? Svoju voľbu zakrúžkuj:

Odpad môže:

Práve preto je dôležité, aby sa s odpadom nakladalo tak, ako je vhodné a potrebné. Najbežnejšie sa odpadu zbavujeme skládkovaním. Čiže odpad vyhodíme do smetného koša, ten skončí v čiernych kontajneroch a putuje na skládku odpadu. Veľmi často ale skládkujeme aj také odpady, ktoré by sme ešte mohli využiť alebo iným, vhodnejším spôsobom s nimi naložiť (napr. triediť, recyklovať, kompostovať).

Na tomto obrázku je nákres bežnej skládky, kde sa nachádza množstvo rôzneho komunálneho odpadu:

5. PATRIA SKUTOČNE VŠETKY DRUHY ODPADU NA SKLÁDKU?

Vystrihni si „premietačku“. Sleduj obrázok nožničiek a opatrne vystrihni aj 2 obdĺžniky, v ktorých sa budú premietiť po vložení 2 filmy. Aby ich bolo možné vložiť do „premietačky“, je potrebné ju nastrihnúť na 4 vyznačených čiarach (podľa obrázku nožníc). Rovnako si vystrihni papierové pásiky, čím získaš 2 filmy do svojej premietačky. Prvý film má 3 časti (všetky odpady na skládke), ktoré musíš spolu zlepíť, na vyznačenom mieste. Už ti zostáva len poskladať premietačku.

Postupne posúvaj prvý, dlhší film v hornej časti „premietačky“ po jednotlivých druhoch odpadov zo skládky. Pri každom odpade nájdi na druhom filme kontajner správnej farby, do ktorého daný druh odpadu patrí.

Zistíš, že väčšina odpadu na skládky nepatrí. Patria do farebných kontajnerov, kde skončia ako suroviny na výrobu nových produktov.

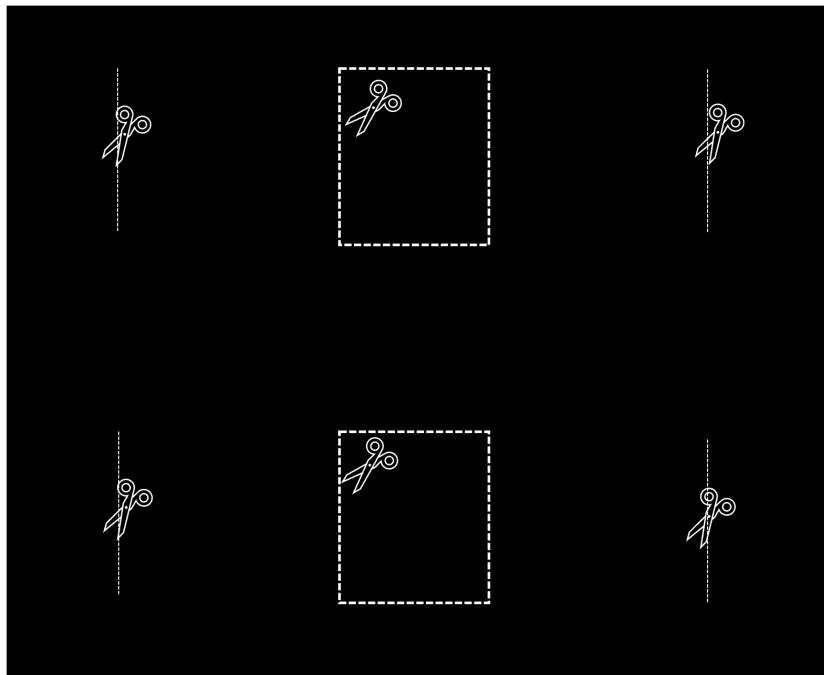
Ale predsa, 5 druhov odpadu zo 40 patrí skutočne na skládku. Vieš, ktoré sú to?

Na skládku patrí:

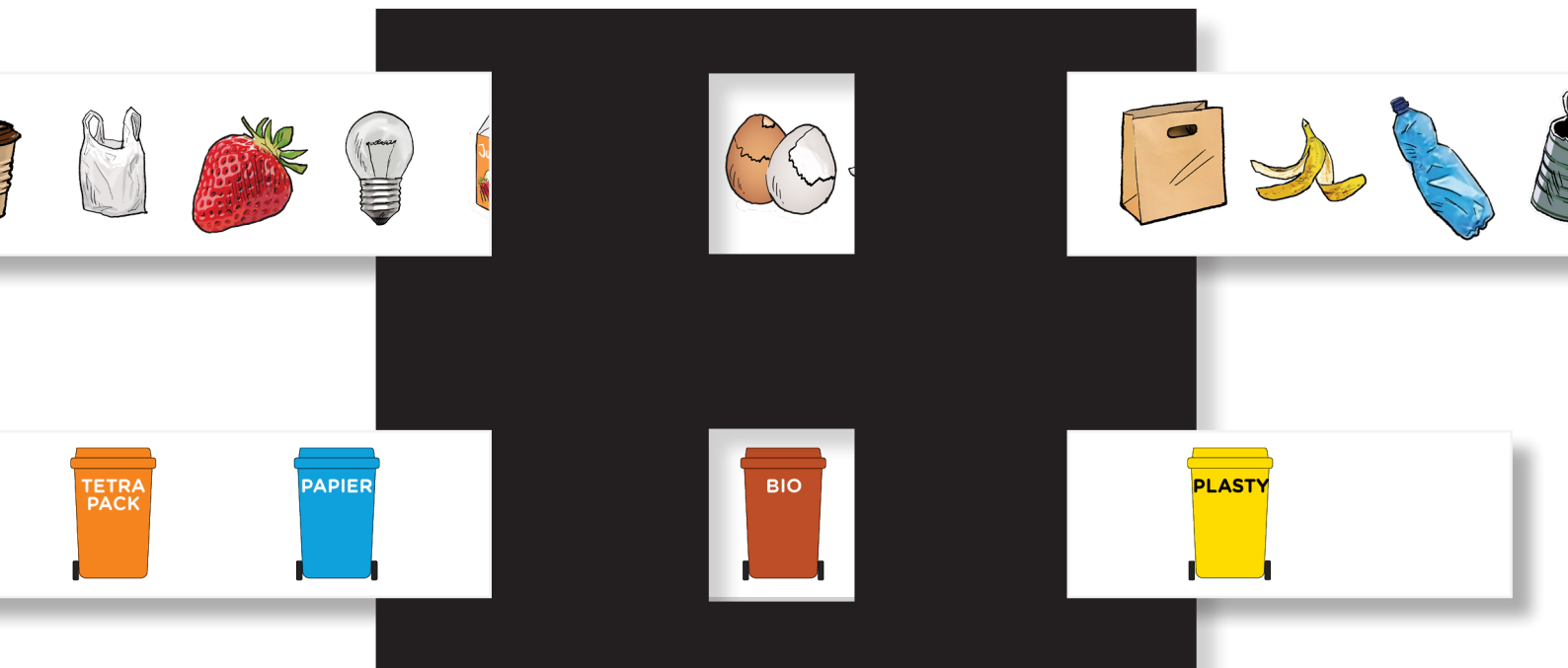
1.
2.
3.
4.
5.

PAPIEROVÁ MAKETA PREMIETAČKY

TAKTO BUDE VYZERAŤ POSKLADANÁ PREMIETAČKA

TIP:

Papierovú premietačku môžeš nalepiť lepiacou páskou na čistý zaváraninový pohár, dať do neho svetielko a premietačka ti bude aj svietiť. Len daj pozor, aby si neprilepil aj filmy.

Ak sa ti podarilo správne roztriediť alebo odborne povedané vyseparovať jednotlivé druhy odpadu, prispel si k tomu, že vytriedený odpad sa znovu využil ako materiál alebo surovina pri výrobe rôznych nových výrobkov. Z vyhodенých plastov sa vyrobilo oblečenie, zo starého papiera sa vytvoril recyklovaný papier, podrvené sklo sa znova použilo na výrobu nových fliaš a podobne. Zároveň sa na skládku dostalo menej odpadu a riziko, že odpad niekoho ohrozí, si znížil úplne na minimum.

6. ČO JE NAJLEPŠÍM SPÔSOBOM PRE RIEŠENIE PROBLÉMU S ODPADMI?

Odpad vôbec nevytvárať. Žiaľ, to sa nám už asi v dnešnej dobe nepodarí. Čo ale vieme urobiť, je vyhýbať sa nadbytočným obalom a veciam určeným na jedno použitie, akým je napríklad jednorazový plastový príbor alebo pohárik.

Skús ku každému nasledujúcemu odpadu napísať, prípadne nakresliť, takú náhradu, ktorá bude trvácjšia (na viac použití) a vďaka ktorej sa vyprodukuje menej odpadu.

Napríklad namiesto už spomínaného umelohmotného príboru môžeme použiť železný alebo drevený príbor, ktorý sa dá umyť a dlhodobo znova a znova používať.

Výborne, veľa o tom vieš. Teraz už len treba začať dodržiavať toto všetko vo svojom živote a v každodennej činnosti. A ak si trúfaš, nauč to aj svoje okolie, svojich kamarátov, spolužiakov, súrodencov, rodičov, susedov a možno aj učiteľov...

ZAUJÍMAVOSTÍ O KOMUNÁLNO M ODPAD E

1. Každý deň vyprodukuje me vo svete obrovské množstvo komunálneho odpadu, až 3,6 milió na ton komunálneho odpadu denne. To je 10-krát viac, ako tomu bolo pred 100 rokmi. Na tvorbe odpadu máme podiel všetci, pretože odpad vzniká pri všetkých činnostiach. To, že je nás vo sve te stále viac a viac a chceme toho vlastniť viac a viac, narastá nám každoročne aj množstvo odpadu

2. Odpadu sa zbavujeme rôznymi spôsobmi, pričom najbežnejším spôsobom jeho likvidácie je skládkovanie. Uložením rôznych odpadov na skládku riskujeme okrem ich dlhej doby rozkladu (desiatky, stovky až tisícky rokov) nielen znečisťovanie okolitého životného prostredia, ale aj tvorbu skládkových plynov, ktoré prispievajú ku globálnemu otepľovaniu. Navyše, aj keď odpady vyzerajú na pohľad nevinne, môžu obsahovať nebezpečné látky, ktoré môžu ohroziť ľudské zdravie.

3. Odpad predstavuje v súčasnej dobe problém, ktorý je potrebné riešiť. S odpadmi sa dnes môžeme stretnúť takmer všade, od najvyšších miest na svete (Mount Everest 8 849 m v Himalájach) po tie najhlbšie (Mariánska priekopa 10 994 m pod hladinou Tichého oceánu). Jeho zakrytím a schovaním v krajine nezabezpečíme to, že zmizne.

4. Je veľká škoda, že na skládkach končí odpad, ktorý by sme ešte vedeli opätovne použiť v procese recyklácie. Recykláciou sa z odpadu znova stáva surovina pre výrobu nových vecí. Pri takomto výrobnom procese šetríme surovinu, prírodný materiál, energiu, vodu, neprodukuje me také veľké množstvá znečisťujúcich látok z výroby a ukladáme oveľa, oveľa menej odpadu na skládky.

5. Výroba každej novej veci si vyžaduje množstvo energie, vody a surovinových zdrojov našej planéty, a preto by sme nemali s nimi plytvať. K tomu, aby sme odpad vedeli opätovne využiť, musíme ho správne vytriediť alebo vyseparovať. Počas triedenia oddeľujeme odpady podľa druhov, napr. plasty, papier, kovy, sklo, bioodpad, textil atď. Pre každý druh odpadu sa používa kontajner určitej farby a zvyšný nevytriedený odpad vkladáme do čiernej nádoby na zmesový komunálny odpad.

6. Život bez odpadu si v súčasnosti už nevieme predstaviť a žiť bez neho asi úplne nevieme. Ideálne ale je, aby sme sa v našom každodennom živote snažili množstvá odpadu znižovať. Je potrebné, aby každý z nás porozmýšľal nad tým, čo sa bude s našim odpadom ďalej diať. Ak odpad nevznikne, nemusíme ho recyklovať, ukladať na skládku alebo spaľovať a preto kupujme len to, čo naozaj potrebujeme, neplytvajme potravinami a ostatnými vecami, ktoré využívame každodenne, pokúsme sa veci opraviť, nie hneď odhadzovať do koša.

Ak sa vo svojom živote zmeníme, urobíme niečo nielen pre životné prostredie, ale aj pre nás samých.

KOMUNÁLNY ODPAD

Príručka vznikla v spolupráci OZV ELEKOS a Katedry ekológie a environmentalistiky FPVaI UKF v Nitre.

Autori:

Mgr. Zuzana Pucherová, PhD.
Mgr. Imrich Jakab, PhD.,

Grafická úprava a dizajn:

Mgr. Ján Bugár, B DESIGN, s. r. o.

Príručku vydáva Združenie ELEKOS, Nitra.
1. vydanie, október 2024